

Adviescommissie afgesloten strafzaken

Postbus 20303 2500 EH Den Haag

Bezoekadres:
Lange Voorhout 7
2514 EA Den Haag

Zaak [verzoeker] (ACAS 042)

Beknopt relaas van de feiten

Op 20 juli 1997 tegen 15:30 uur bevond [slachtoffer] zich tezamen met een groepje Antilliaanse kennissen op het Obrechtplein te Zwolle, een bekende ontmoetingsplaats voor Antillianen in die plaats. Terwijl zij daar met elkaar verkeerden, kwam vanuit de richting waar later een zwarte tas met munitie werd aangetroffen een Antilliaanse man aangelopen, die van dichtbij [slachtoffer] met een vuurwapen in het gezicht schoot. [Slachtoffer] overleed ten gevolge van dat schot vrijwel onmiddellijk per plekke. Omstreeks 23.00 uur diezelfde avond meldde verzoeker zich op het politiebureau te Zwolle en deelde mee dat hij die middag iemand had neergeschoten. Verzoeker is ter plekke aangehouden.

Rechtsgang

Verzoeker is door de rechtbank te Zwolle op 7 juli 1998 tot een gevangenisstraf van vijftien jaar voor moord veroordeeld (parketnummer 07.007056-97). Op 15 december 1998 veroordeelde het gerechtshof te Arnhem verzoeker eveneens tot vijftien jaar voor moord (parketnummer 21-001447-98). De Hoge Raad verwierp het cassatieberoep op 14 december 1999 op grond van artikel 101a (oud) RO (zaaknummer 113.129). Verzoeker heeft zijn straf helemaal uitgezeten.

Het verzoek van de veroordeelde en zijn advocaat

Verzoeker stelt kort samengevat dat het gerechtshof de veroordeling vrijwel volledig heeft gebaseerd op de bekennende verklaring die verzoeker kort nadat hij zich meldde op het politiebureau heeft afgelegd. Verzoeker blijkt echter te lijden aan het aspergersyndroom, hetgeen volgens GZ-psycholoog drs. B.Y. van Toorn zou kunnen verklaren waarom verzoeker zich destijds heeft gemeld op het politiebureau en aldaar een bekennende verklaring heeft afgelegd. Verzoeker stelt dat, ware het hof bekend geweest met het feit dat verzoeker aan het aspergersyndroom leed, het hof de bekennende verklaringen nimmer voor het bewijs zou hebben gebruikt. Verzoeker voert dit zodoende op als eerste novum.

Het hof heeft een tweetal getuigenverklaringen als steunbewijs gebruikt. Die verklaringen zijn, aldus verzoeker, niet betrouwbaar c.q. geloofwaardig. Zij zijn onbetrouwbaar omdat de getuigen de schutter slechts met de bijnaam "[bijnaam]" duiden. Die bijnaam is voor de getuigen de enige link tussen verzoeker en de schutter. Uit de getuigenverklaringen blijkt niet van gezichtsherkenning. Dat gegeven is met name van belang wegens het tevens gestelde ontbreken van '*objectief technisch forensisch bewijsmateriaal*'.¹

Verzoeker meent dat het noodzakelijk is om, alvorens hij een verzoek tot herziening zal indienen, alsnog vergelijkend DNA-onderzoek uit te laten voeren naar de pet die op de plaats delict werd aangetroffen en die volgens verzoeker aan de schutter toebehoorde. Als

¹ Pag. 43/45 verzoek tot instellen nader onderzoek.

uit dat onderzoek naar voren komt dat verzoeker niet kan worden gelinkt aan de pet levert dat, zeker in samenhang met het gegeven dat verzoeker leed aan het aspergersyndroom en/of andere onderzoeksgegevens een grond voor herziening op.

De onderhavige adviesaanvraag is derhalve beperkt tot de vraag of er gronden zijn om vergelijkend DNA-onderzoek naar het sporenmateriaal op de pet van de schutter te laten uitvoeren.

Adviesvraag van de Procureur-Generaal

Op de voet van artikel 462 Sv heeft de procureur-generaal bij brief van 20 januari 2021 aan de Commissie advies gevraagd over de wenselijkheid van een nader onderzoek als bedoeld in artikel 461, eerste lid, Sv. Daarbij ware aandacht te besteden aan de vraag naar het nut en de noodzaak van het onderzoek dat in het verzoekschrift is voorgesteld, als ook aan de vraag of er naar het oordeel van de Commissie andere aanknopingspunten zijn voor nader onderzoek naar het bestaan van gronden voor herziening van de veroordeling.

Het wettelijk kader voor de behandeling van het verzoek

Op grond van artikel 462, eerste lid van het Wetboek van Strafvordering is de Adviescommissie afgesloten strafzaken (ACAS; hierna de Commissie) belast met de advisering over de wenselijkheid van een nader onderzoek als bedoeld in artikel 461, eerste lid Sv. Daarbij gaat het om een nader onderzoek naar de aanwezigheid van een grond voor herziening als bedoeld in artikel 457, eerste lid, onder c Sv. Volgens laatstgenoemde bepaling kan de Hoge Raad een veroordeling herzien indien sprake is van een gegeven dat bij het onderzoek op de terechtzitting aan de rechter niet bekend was en dat op zichzelf of in verband met de vroeger geleverde bewijzen met de uitspraak niet bestaanbaar schijnt, zodanig dat het ernstige vermoeden ontstaat dat indien dit gegeven bekend zou zijn geweest, het onderzoek van de zaak zou hebben geleid, hetzij tot een vrijspraak van de gewezen verdachte, hetzij tot een ontslag van alle rechtsvervolging, hetzij tot de niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie, hetzij tot de toepassing van een minder zware strafbepaling.

De Commissie brengt haar advies uit aan de procureur-generaal bij de Hoge Raad (art. 462, lid 1, Sv) of aan de Hoge Raad zelf (art. 469, lid 1, Sv).

In de Nota van Toelichting bij het Besluit adviescommissie afgesloten strafzaken wordt opgemerkt dat onder de vraag naar de wenselijkheid van een nader onderzoek, kan worden begrepen de vraag naar de vraagstelling en inrichting van dat onderzoek (§ 2.1). Ook kan de Commissie adviseren om in het kader van een nader onderzoek de door haar wenselijk geoordeelde onderzoekshandelingen te doen uitvoeren (Nota van Toelichting bij artikel 8 van het Besluit adviescommissie afgesloten strafzaken).

De activiteiten van de Commissie

De Commissie heeft het complete dossier op 5 februari 2021 ontvangen. Vanuit de Commissie werden de (plaatsvervangend) leden Jahae en Jelacic met de voorbereiding van het advies belast. Daartoe hebben zij onafhankelijk van elkaar de dossierstukken bestudeerd en vervolgens hun bevindingen met elkaar besproken. Het conceptadvies is door de Commissie schriftelijk becommentarieerd en vastgesteld.

De bevindingen van de Commissie

De vraag die de Commissie dient te beantwoorden heeft onder meer betrekking op de vraag of nader onderzoek gedaan dient te worden naar de aanwezigheid van DNA-materiaal op de pet die op de plaats delict is aangetroffen en vermoedelijk door de schutter is gedragen. De Commissie meent dat zulk nader onderzoek niet noodzakelijk is en wel om de navolgende redenen.

Verschillende getuigen verklaren te hebben gezien dat de pet van de schutter, nadat deze had geschoten, op de grond viel. Op de plaats delict werd door de Technische Recherche nabij het slachtoffer een leren pet met de opdruk "Kings" aangetroffen, welke werd veilig gesteld.

Op 29 juli 1997 en daarop volgende dagen werd door de speurhondengeleider een sorteerproef gehouden. Daarbij werd ook een verband tussen de pet en verzoeker onderzocht. Het resultaat hiervan was negatief. Het terzake opgemaakte proces-verbaal is gevoegd in het dossier Technische Recherche. Voorts is door de officier van justitie aan de rechter-commissaris een vordering gedaan tot vergelijkend DNA-onderzoek om te komen tot een technische vaststelling dat verzoeker op de plaats delict is geweest, althans dat een door hem gedragen pet daar achter gebleven is. De veiliggestelde pet van de schutter is opgestuurd naar (destijds) het Gerechtelijk Laboratorium. Uit een rapport van 5 november 1997 blijkt dat de pet op een aantal plaatsen is bemonsterd om het eventueel op de pet aanwezige materiaal veilig te stellen en het materiaal geconserveerd blijft voor een eventueel DNA-onderzoek. Nader forensisch onderzoek naar deze sporen op de pet is echter uitgebleven. Op 23 oktober 1997 zou door de griffier van de rechtbank Zwolle telefonisch zijn medegedeeld aan het (destijds) Gerechtelijk Laboratorium dat van een DNA-onderzoek werd afgezien. Waarom is afgezien van een DNA-onderzoek is niet bekend.

Navraag door de raadvrouw van verzoeker bij het NFI over het veiliggestelde celmateriaal op de pet in 2007 heeft uitgewezen dat het gaat om twee bemonsteringen van de pet, betreffende mogelijke aanwezig celmateriaal van contactsporen en dat vergelijkend DNA-onderzoek van het sporenmateriaal op de pet van de schutter nog steeds kan worden uitgevoerd.

Voorop staat dat de bemonsteringen van de pet niet zijn onderzocht. De pet is dus niet in belastende zin voor verzoeker voor het bewijs gebruikt. Als de uitkomst van het door verzoeker verzochte DNA-onderzoek al conform de verwachting van verzoeker zal zijn, verandert dit de stand van zaken niet. Het hof heeft de pet immers niet als bewijsmiddel opgenomen. Overigens valt niet in te zien dat het ontbreken van DNA-materiaal van verzoeker op de pet het overige bewijsmateriaal dusdanig anders in zou kleuren dat verder onderzoek om die reden opportuun zou zijn. Daarover kan het volgende worden opgemerkt.

Verzoeker plaatst het verzoek tot nader forensisch onderzoek in een breder verband. Het gegeven dat er geen technisch forensisch bewijs voorhanden is, zou de stelling dat de bekende verklaringen onjuist zijn, onderstrepen. Als geen DNA van verzoeker op de pet zou worden aangetroffen zou dat volgens verzoeker steun geven aan de stelling dat verzoeker in strijd met de waarheid bekend heeft. Het hof zou daarvan volgens verzoeker ten tijde van de veroordeling geen kennis hebben gehad. Het gegeven dat er geen technisch

bewijs is zou volgens verzoeker onderstrepen dat de bekentenis in strijd met de waarheid is gedaan.

Verzoeker stelt dat het hof de veroordeling heeft gebaseerd op een zevental bewijsmiddelen, maar dat de veroordeling de facto gebaseerd is op een tweetal korte bekende verklaringen die verzoeker kort na de schietpartij heeft afgelegd en twee getuigenverklaringen die allebei onbetrouwbaar zijn.²

De bekende verklaringen zijn onjuist, aldus verzoeker. Het feit dat verzoeker in strijd met de waarheid heeft verklaard [slachtoffer] te hebben doodgeschoten, is veroorzaakt door zijn stoornis. Hij heeft die bekende verklaringen korte tijd later ingetrokken en zich vervolgens in stilzwijgen gehuld.³ Er kan geen waarde aan die bekende verklaringen worden toegekend omdat verzoeker geen consultatie- en verhoorbijstand heeft gehad, hij die verklaringen niet ondertekend heeft en ze geen daderwetenschap bevatten, aldus verzoeker.

De twee voor het bewijs gebruikte getuigenverklaringen zijn, volgens verzoeker, onbetrouwbaar, want beide getuigen hebben *“de schutter in verband gebracht met de persoon van verzoeker door uitsluitend het noemen van de (bij)naam [bijnaam]”*⁴ terwijl uit het dossier valt op te maken *“dat er kennelijk meer personen (van Antilliaanse afkomst?) zijn die (fonetisch) dezelfde (bij)naam hebben.”*⁵ Daarbij komt dat het alibi dat verzoeker heeft aangedragen niet of onvoldoende is onderzocht en er geen belastend forensisch bewijs zou zijn.

Met verzoekers redenering in het achterhoofd heeft de Commissie het volledige strafdossier bestudeerd en komt tot de volgende bevindingen met betrekking tot i) het aspergersyndroom en valse bekentenissen, ii) de verklaringen van verzoeker, (iii) de herkenning van verzoeker als de schutter en het gebruik van de bijnaam [bijnaam], iv) het (verondersteld) ontbreken van daderwetenschap en v) het (verondersteld) ontbreken van forensisch bewijs.

Het aspergersyndroom en valse bekentenissen

In 2006 verrichtte forensisch psychiater dr. E.D.M. Masthoff psychiatrisch onderzoek bij verzoeker. Hij meende dat er sterke aanwijzingen zijn dat er bij verzoeker sprake is van een pervasieve ontwikkelingsstoornis (autisme).⁶ Verzoeker werd in 2007 door drs. B.Y van Toorn onderzocht. Deze GZ-psycholoog concludeerde dat verzoeker aan het syndroom van Asperger lijdt.⁷ Het is onduidelijk welke instrumentarium Masthoff hanteerde, maar Van Toorn gebruikte diagnostisch classificatiesysteem DSM-IV om verzoeker met het aspergersyndroom te diagnosticeren. Uit de wetenschappelijke literatuur blijkt dat DSM-IV

² Naast het sectierapport bevat de aanvulling bewijsmiddelen van het hof het relaas-verbaal waarin onder meer is verwoord dat de partner van [slachtoffer] het slachtoffer, die in Antilliaanse kringen bekend stond onder zijn bijnaam "[bijnaam slachtoffer]" na de schietpartij herkent. Voorts bevat de aanvulling bewijsmiddelen een tweetal bekende verklaringen van verzoeker, een tweetal verklaringen van de getuige [getuige 3] en een verklaring van getuige [getuige 4].

³ Zie hierna op pag. 9.

⁴ Pag. 25/45 verzoek.

⁵ Pag. 25/45 verzoek.

⁶ Bijlage V verzoek.

⁷ Bijlage VII verzoek.

diagnoses van dit syndroom doorgaans betrouwbaar zijn.⁸ Het is daarom aannemelijk dat verzoeker het aspergersyndroom heeft.

Volgens drs. Van Toorn zou het aspergersyndroom ervoor kunnen hebben gezorgd dat verzoeker een valse bekentenis had afgelegd.⁹ Onderzoek naar de relatie tussen het aspergersyndroom en het afleggen van valse bekentenissen is zeer schaars. Er is, naar weten van de ACAS, slechts één studie naar dit mogelijke verband uitgevoerd. In dat onderzoek werd nagegaan of gevangenen met verschillende psychiatrische ontwikkelingsstoornissen waaronder het aspergersyndroom vaker zelf-gerapporteerde valse bekentenissen rapporteerden dan gedetineerden zonder psychische stoornissen.¹⁰ Gevangenen met het aspergersyndroom bleken niet significant vaker valse bekentenissen te rapporteren dan gedetineerden zonder psychiatrische aandoeningen. Dit suggereert dat personen met het aspergersyndroom geen verhoogde kwetsbaarheid hebben om een valse bekentenis af te leggen.

De verklaringen van verzoeker

Op zondag 20 juli 1997 omstreeks 23.05 uur meldde verzoeker zich als dader van de dodelijke schietpartij eerder die dag aan de Obrechtstraat te Zwolle. Verzoeker verklaarde dat hij op die zondagmiddag 20 juli 1997 iemand had neergeschoten, waarbij hij uit eigen beweging in grote lijnen over de toedracht verklaarde. Zo verklaart hij dat hij met een wapen naar het Sweelinckplein is gelopen, dat hij de man die hij heeft neergeschoten daar zag staan, hem in zijn gezicht keek en een keer raak op hem heeft geschoten. Daarna is hij weggelopen en naar huis gegaan. Onderweg heeft hij ergens in de buurt van de Kwikfit het wapen weggegooid. Hij verklaart een zwart trainingsjack en broek met een witte streep op de zijkant te hebben gedragen, met gele sportschoenen en een zwart Bomberjack met oranje voering.

Op maandag 21 juli 1997 legde hij wederom een bekennende verklaring af. Hij verklaart het wapen ongeveer twee uur voor het gebeuren voor ongeveer 1400,- gulden te hebben gekocht van een man in een groenachtige auto met meerdere inzittenden op een parkeerplaats waar veel gehonkbald wordt. Het wapen was ongeveer 40 a 50 cm groot, zwart van kleur, waarvan sommige delen glanzend met een loop en een gat van ongeveer 18 mm. Volgens verzoeker zaten er twee patronen in.

Na zijn aanvankelijke bekentenis op zondag 20 juli 1997 en maandag 21 juli 1997 ontkent verzoeker in latere verklaringen (vanaf 21 juli 1997) vervolgens zijn betrokkenheid bij de dodelijke schietpartij. Wel blijft hij steeds volharden in zijn opvatting dat het slachtoffer een slecht mens is. Hij geeft hiervoor meerdere redenen en zegt blij te zijn dat [slachtoffer] nu weg is, waardoor hij nu rust heeft. Verzoeker verklaart verder dat hij op zondag 20 juli 1997 met [getuige 11] terug kwam uit Groningen en toen naar zijn woning is gegaan. Hij zou van

⁸ Klin, A., Lang, J., Cicchetti, D.V., Volkmar, F.R. (2000). Brief report: Interrater reliability of clinical diagnosis and DSM IV criteria for autistic disorder: Results from the DSM-IV autism field trial. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 30, 163-167.

⁹ Bijlage VII verzoek.

¹⁰ Gudjonsson, G.H., Gonzalez, R.A. & Young, S. (2021). The risk of making false confessions: The role of developmental disorders, conduct disorder, psychiatric symptoms, and compliance. *Journal of Attention Disorders*, 25, 715-723.

mensen die hem opbelden hebben gehoord dat er iemand was doodgeschoten met een afgezaagd vuurwapen en dat ene [...] of [...] dat had gedaan.

Herkenning verzoeker

Cruciaal in de redenering van verzoeker is dat het steunbewijs mager is. Slechts twee getuigen zouden verzoeker hebben 'herkend' in die zin dat zij erover spreken dat "[bijnaam]" de schutter zou zijn.¹¹ Er zou geen gezichtsherkenning zijn geweest, zij noemen de echte naam van verzoeker niet en de bijnaam "[bijnaam]" zou vaker voorkomen onder personen van Antilliaanse afkomst.

De Commissie constateert dat negen getuigen verzoeker op een politiefoto hebben herkend als de schutter. Zij constateert tevens dat diezelfde getuigen verzoeker aanduiden als de hun bekende [bijnaam] en dat bekenden van verzoeker die geen getuige waren van de schietpartij verzoeker kennen als [bijnaam]. De Commissie constateert dat verzoeker ook zelf verklaart [bijnaam] te worden genoemd. Nergens blijkt dat een of meer van deze getuigen een ander persoon op het oog hebben gehad dan verzoeker als zij over [bijnaam] spreken. Tenslotte staat voor de Commissie niet vast dat er kennelijk meer personen van Antilliaanse afkomst zijn met dezelfde bijnaam.

[Bijnaam] en herkenning van de politiefoto

Een groot aantal getuigen kent [bijnaam] simpelweg, weet waar hij woont en kent soms ook de echte voornaam van verzoeker. Dat blijkt uit de volgende, niet volledige maar wel representatieve selectie citaten uit de getuigenverklaringen:

[Getuige 3]:¹² *"Ik herkende de man met het wapen direct als een jongen die ook wel bij ons op het plein komt zo nu en dan en [bijnaam] wordt genoemd. Ook wordt hij wel [...] of [...] genoemd."* De echte voornaam van verzoeker is, zo constateert de Commissie, [naam].

[Getuige 4]:¹³ *"Ik ken deze man als [bijnaam] (fonetisch) (...)
Vervolgens richtte hij het wapen op [slachtoffer] en hoorde ik een harde knal. Ik zag dat [bijnaam] het wapen, volgens mij nagenoeg tegen het gezicht van [slachtoffer] hield (...)
De dader ken ik als [bijnaam]. Ik weet dat hij woonachtig is in een klein flatje. Deze flatjes staan rechts naast de kruising van wegen gevormd door de [a-sstraat] en de [b-sstraat] te [plaats]. [Bijnaam] woont gezien vanuit de richting [c-sstraat] aan de rechterzijde van deze kruising (...)*

Er wordt mij een politiefoto, voorzien van het nr. 97 PL04MI 2670 getoond, waarop staat afgebeeld een man. De man welke op deze foto staat afgebeeld herken ik als de man waarover ik in mijn verklaring heb gesproken en die ik [bijnaam] heb genoemd."

[Getuige 1]:¹⁴ *"Ik zag toen een man die ik ken met de bijnaam [bijnaam]. Zijn voornaam is [NAAM], de achternaam ken ik niet. Ik zag dat hij een geweer in handen had (...)
Over [bijnaam], roepnaam [naam], kan ik het volgende zeggen.*

¹¹ In het politiedossier wordt afwisselend [bijnaam], [...] en [...] geschreven.

¹² Proces-verbaal van verhoor d.d. 30 juli 1997 om 14:37 uur (pag. 56 relaas van onderzoek).

¹³ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:55 uur (pag. 58 relaas van onderzoek).

¹⁴ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:55 uur (pag. 63 relaas van onderzoek).

Ik ken hem al een aantal jaren (...)

U toont mij de foto met het nummer 97 PL04MI 2670. Dit is de persoon die ik ken als [bijnaam], roepnaam [NAAM] en is de persoon waarover ik in deze verklaring heb gesproken”.

[Getuige 6]:¹⁵ *“ Ik draaide mijn hoofd om en zag de mij goed bekende [bijnaam] dicht bij [slachtoffer] staan. Ik ken deze [bijnaam] niet bij zijn echte naam (...)*

U toont mij nu een foto van een man die ik direct en zonder enige twijfel herken als de [bijnaam] waarover ik in mijn verklaring heb gesproken.”

[Getuige 1]:¹⁶ *“Ik ken die jongen wel van gezicht. Ik weet dat hij "[bijnaam]" wordt genoemd (...)*

Ik hoorde dat de riot-gun geladen werd en gelijk was het " Boem " (...) [bijnaam] hield toen die riot-gun heel dicht bij [slachtoffer]. Ik weet niet of [bijnaam] met links of rechts schoot (...)
U toont mij nu een foto van een man (Opmerking verbalisant: Ik toon de getuige [getuige 1] de foto, nummer 97 PL04MI 2670). De man die op de foto staat is de man die ik ken als "[bijnaam]". Hij is de man die op zondag 20 juli 1997, op het Obrechtplein te Zwolle [slachtoffer] neerschoot”.

N.N.:¹⁷ *“Op een gegeven moment zag ik [bijnaam] over de stoep vanuit de richting van de Klooienberglaan komen lopen.*

Ik zag dat het [bijnaam] was omdat ik hem gewoon ken van het bij elkaar komen in Holtenbroek. Hij kwam wel vaker in Holtenbroek.

U toont mij een foto met daarop een afbeelding van een man. Ik kan u verklaren dat de man afgebeeld op de foto die u mij laat zien, [bijnaam] is. Dit is de [bijnaam] waarover ik in mijn verklaring spreek. Dit is man die ik [slachtoffer] zag doodschieten.”

[Getuige 2]:¹⁸ *“Ik herkende hem direct als "[bijnaam]" (fonetisch). Hij wordt zo genoemd, ik weet niet wat z'n echte naam is. Ik weet ook niet waar hij woont. Ik zie hem regelmatig op het plein (...)*

U toont mij nu een foto, waarvan ik voor 100 % kan zeggen dat dit de persoon is, waarover ik in mijn verklaring gesproken heb en, die ik [bijnaam] noem. Dit is de man die geschoten heeft.”

[Getuige 5]:¹⁹ *“Ik keek hem aan en ik zag dat het [bijnaam] was (...) U vraagt mij nu waar ik [bijnaam] van ken. Ik ken [bijnaam] van het Obrechtplein. Als ik daar stond bij de andere antiliaanse jongens was [bijnaam] daar ook vaak bij.*

De laatste 4 tot 6 weken kwam [bijnaam] niet meer bij ons staan. U toont mij een politiefoto met nummer: 97 PL04MI 2670, waarop een man staat afgebeeld. Deze man herken ik als [bijnaam], waarover ik in mijn verklaring spreek.”

¹⁵ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:55 uur (pag. 68 relaas van onderzoek).

¹⁶ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:55 uur (pag. 72 relaas van onderzoek).

¹⁷ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:50 uur (pag. 77 relaas van onderzoek).

¹⁸ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:56 uur (pag. 82 relaas van onderzoek).

¹⁹ Proces-verbaal van verhoor d.d. 31 juli 1997 om 14:49 uur (pag. 86 relaas van onderzoek).

N.N. 8:²⁰ *“Terwijl ik daar stond zag ik de mij bekende [bijnaam] aan komen lopen (...) Ik ben sinds 5 jaar in Zwolle en vanaf die tijd ken ik ook [bijnaam] (...) U toont mij nu een politiefoto met nummer 97 PL04MI 2670. De persoon op deze foto herken ik direct en zonder enige twijfel als [bijnaam], de man waarover ik in mijn verklaring over spreek.*

De werkwijze van de politie volgt de logica van de eenpersoonconfrontatie, waarvan de rechtspsychologische literatuur zegt dat zij aanvaardbaar en geschikt is indien “de getuige de dader al voor het misdrijf kende en over diens identiteit geen twijfel heeft. De eenpersoonsconfrontatie is dan uitsluitend een middel om administratieve vergissingen te voorkomen”.²¹ Kortom, anders dan verzoeker stelt is er wel degelijk sprake van gezichtsherkenning. Sterker nog, alle getuigen van de schietpartij die zich in de nabijheid van het slachtoffer bevonden herkennen verzoeker als de hun bekende [bijnaam]. Daar komt bij dat geen van de getuigen bij het zien van de foto van verzoeker heeft verklaard dat hij niet de schutter was. Ook heeft geen van de getuigen twijfel geuit bij het zien van de foto van verzoeker. Weliswaar heeft het hof geen van die herkenningen als bewijsmiddel opgenomen, maar dat doet niet af aan het gegeven dat verzoeker door al deze getuigen van een getoonde politiefoto is herkend als de schutter.

De getuigen weten over wie ze het hebben als ze over [bijnaam] spreken, ook al vermelden ze zijn echte achternaam niet. Ofschoon andere personen van Antilliaanse afkomst wellicht een zelfde bijnaam dragen, lijkt er weinig twijfel over dat deze getuigen verzoeker [bijnaam] noemen en in dit verband met die naam niet een andere persoon dan verzoeker op het oog hebben.

Verzoeker weet dat er veel getuigen bij de schietpartij aanwezig waren en dat die hem allemaal kennen. Hij geeft immers als reden op om zichzelf te melden: *“Iedereen kon mij herkennen. Daarom ben ik ook naar het bureau gekomen”*.²²

Tenslotte verklaart verzoeker op 21 juli 1997: *“Ik word in de Antilliaanse gemeenschap [bijnaam] genoemd. Dit is een naam welke ik op Curaçao al gekregen heb.”*²³

Een aantal personen kent verzoeker als [bijnaam]. Zij hebben weliswaar niet gezien dat verzoeker [slachtoffer] heeft beschoten, maar herkennen verzoeker wel als [bijnaam].²⁴

Herkenning kleding

Niet alleen herkent een groot aantal getuigen verzoeker als [bijnaam], ze omschrijven ook allen in min of meer dezelfde mate de kleding van de schutter zoals verzoeker zelf zegt die op de dag van de schietpartij gedragen te hebben.

Verzoeker verklaart over de kleding die hij droeg op het moment van het schieten: *“Ik was tijdens het schieten gekleed in een zwart trainingsjack met op de mouwen een witte streep. Het merk is Villa. Verder had ik een zwarte trainingsbroek aan met op de zijanten witte*

²⁰ Proces-verbaal van verhoor d.d. 24 juli 1997 om 13:09 uur (pag. 89 relaas van onderzoek).

²¹ Van Koppen & Wagenaar, p. 557 (Herkennen van gezichten). In Recht van Binnen: Psychologie van het Recht.

²² Pag. 147 relaas van onderzoek, verklaring verzoeker d.d. 20 juli 1997 om 23:39 uur.

²³ Pag. 149 relaas van onderzoek, verklaring verzoeker d.d. 21 juli 1997 om 16:56 uur.

²⁴ Pag. 6 en 7 relaas van onderzoek.

strepen. Ik droeg verder mijn gele sportschoenen. Het merk is Nike Zoom. Ik had over het trainingspak een Bomber jack, kleur zwart met oranje voering.”²⁵

Een niet volledige, maar wel representatieve selectie uit de getuigenverklaringen:
[Getuige 4]:²⁶ *“Zwart trainingspak, volgens mij met zowel aan de pijpen als aan de mouwen, voorzien van strepen van een andere kleur, zwarte leren pet, droeg een donkere zonnebril, hij droeg Nike schoenen geel achtig van kleur.”*

[Getuige 1] verklaart dat de schutter een zwart trainingspak van het merk Fila of Adidas droeg.²⁷ [Getuige 6] verklaart dat de kleding van [bijnaam] voor zover hij weet helemaal zwart was.²⁸ N.N. verklaart dat de kleding van de schutter zwart was.²⁹

De getuige [getuige 2] is vrij duidelijk:³⁰

*“- gekleurde schoenen (gele Nikes met het Nike-teken in rood)
- geheel in het zwart gekleed, een zwart trainingspak, met een grijs/witte bies over de zijkant van de mouwen. De bies kwam tot halverwege de mouw.”*

Tenslotte verklaart getuige [getuige 1] nog dat de schutter een rechts in zijn nek een opvallende tattoo van een spin heeft.³¹ Verzoeker zelf verklaart zo'n tatoeage te hebben laten zetten: *“ U vraagt mij naar de tatoeage in mijn nek. Dit is een spin. Ik heb deze ongeveer een a twee jaar. Ik heb deze laten maken bij [...]. Ik heb deze spin in mijn nek, omdat het een schrik voor de vrouwen. De vrouwen zijn meestal bang voor spinnen. Voor mij betekent de spin wijsheid. Ik vond dit Gaaf man.”³²*

Niet alleen wordt verzoeker dus veelvuldig als schutter aangewezen op een politiefoto en omschrijven getuigen een heel specifieke tatoeage van verzoeker, hij geeft ook zelf aan kleding gedragen te hebben die overeenkomt met de beschrijving die de getuigen geven van de kleding die de schutter droeg. Als de Commissie verzoeker volgt in zijn stelling dat hij ten gevolge van zijn stoornis heeft bekend terwijl hij in werkelijkheid niet de schutter was en dus niet ter plekke is geweest ten tijde van de moord, is niet goed te verklaren hoe verzoeker dan wel weet welke kleding de schutter droeg. Dat betreft immers kennis waarvan het onwaarschijnlijk is dat hij daarover anders dan uit eigen ondervinding beschikte. Evenmin valt dan te verklaren hoe verzoeker weet dat er veel getuigen aanwezig waren die hem allemaal zouden kunnen herkennen en dat verzoeker wist dat het slachtoffer [slachtoffer] werd genoemd.

De naam [slachtoffer]

²⁵ Pag. 144 relaas van onderzoek, verklaring verzoeker d.d. 20 juli 1997 om 23:39 uur.

²⁶ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:55 uur (pag. 58 relaas van onderzoek).

²⁷ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:55 uur (pag. 63 relaas van onderzoek).

²⁸ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:55 uur (pag. 68 relaas van onderzoek).

²⁹ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:50 uur (pag. 77 relaas van onderzoek).

³⁰ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:60 uur (pag. 82 relaas van onderzoek).

³¹ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:55 uur (pag. 63 relaas van onderzoek).

³² Proces-verbaal van verhoor d.d. 25 juli 1997 om 11:10 uur (pag. 159 relaas van onderzoek).

Het slachtoffer stond in Antilliaanse kringen bekend onder zijn bijnaam “[bijnaam slachtoffer]”.³³ Een zeer groot aantal getuigen bevestigt dit. Een korte, onvolledige maar opnieuw wel representatieve bloemlezing:

De getuige [getuige 3]:³⁴ *“Ik had deze middag eigenlijk met [slachtoffer] afgesproken.....
... . Toen ik op het Sweelinkplein aankwam zag ik dat [slachtoffer] daar al was.....
Toen de jongen op een afstand van circa 1 1/2 meter van [slachtoffer] verwijderd was, zag ik dat de jongen het wapen op [slachtoffer] gericht had. Ik zag dat de jongen het wapen op het gezicht van [slachtoffer] richtte. Direct daarop hoorde ik het geluid van een schot..Ik stond op dat moment recht tegenover [slachtoffer]. Ik schat dat ik ook op een afstand van circa 1 1/2 meter van [slachtoffer] afstond. Terwijl dit gebeurde zat [slachtoffer] nog steeds op mijn bromfiets.”*

[Getuige 4]:³⁵ *“Mijn vrienden stonden daar reeds en ook [slachtoffer]. Deze jongen is genaamd [slachtoffer]....*

Vervolgens richtte hij het wapen op [slachtoffer] en hoorde ik een harde knal. Ik zag dat [bijnaam] het wapen, volgens mij nagenoeg tegen het gezicht van [slachtoffer] hield....”

[Getuige 1]:³⁶ *“Gelijk toen ik dat geluid hoorde zag ik dat [bijnaam] een stap naar voren maakte naar [SLACHTOFFER] en hoorde direct een harde knal. Ik stond gelijk stijf van schrik en zag [SLACHTOFFER] opzij vallen waarbij tevens de bromfiets waarop hij zat omviel”.*

Ook de getuigen [getuige 6],³⁷ [getuige 1]³⁸, N.N.³⁹, [getuige 2],⁴⁰ [getuige 5]⁴¹, N.N. 8⁴² en [getuige 7]⁴³ noemen het slachtoffer consequent [bijnaam slachtoffer].

Opvallend is dat verzoeker in zijn bekennende verklaring de man die hij heeft doodgeschoten eveneens consequent [slachtoffer] noemt: *“Ik heb u gisteren al verteld wat er gebeurd is. Ik heb op hem geschoten. Ik weet dat het fout was.
[slachtoffer] heeft veel vrienden om zich heen, die veel/ alles voor hem moeten doen. Hij beïnvloedt die jongens. Hij wil ook dat ik hieraan meedeed. [slachtoffer] praatte ook veel op mij in, om mij ook die dingen te laten doen als die anderen jongens. Ik wilde dat niet. Ik kwam niet bij hem en die jongens in de buurt. Maar [slachtoffer] bleef mij maar opzoeken.....
Ik weet niet waar [slachtoffer] mee bezig was.....
[Slachtoffer] was de macho-figuur in de groep rond en op het plein. [slachtoffer] schilderde mij weleens af als een mietje en dat ben ik niet.....*

³³ Pag. 2 relaas van onderzoek.

³⁴ Proces-verbaal van verhoor d.d. 20 juli 1997 om 21:38 uur (pag. 52 relaas van onderzoek).

³⁵ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:55 uur (pag. 58 relaas van onderzoek).

³⁶ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:55 uur (pag. 63 relaas van onderzoek).

³⁷ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:55 uur (pag. 68 relaas van onderzoek).

³⁸ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:55 uur (pag. 72 relaas van onderzoek).

³⁹ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:50 uur (pag. 77 relaas van onderzoek).

⁴⁰ Proces-verbaal van verhoor d.d. 23 juli 1997 om 14:56 uur (pag. 82 relaas van onderzoek).

⁴¹ Proces-verbaal van verhoor d.d. 31 juli 1997 om 14:49 uur (pag. 62 relaas van onderzoek).

⁴² Proces-verbaal van verhoor d.d. 24 juli 1997 om 13:09 uur (pag. 89 relaas van onderzoek).

⁴³ Proces-verbaal van verhoor d.d. 22 juli 1997 om 19:21 uur (pag. 95 relaas van onderzoek).

Het gedrag van [slachtoffer] was niet goed...".⁴⁴

Op 21 juli 1997 om 16:56 uur komt verzoeker terug op zijn bekende verklaringen van 20 juli 1997 om 23:29 uur en 21 juli 1997 om 12:01 uur). Hij legt dan uit waarom hij zich een dag eerder bij de politie gemeld heeft en waarom hij toen een bekende verklaring heeft afgelegd. Hij geeft heel specifiek aan welke informatie hem ter ore is gekomen die hem ertoe heeft gebracht zich te melden. Die informatie was beperkt tot het feit dat "iemand" was doodgeschoten en dat daar de naam [bijnaam] bij was gevallen.

Die informatie behelsde niet het feit dat er veel getuigen aanwezig waren bij de moord, laat staan veel getuigen die verzoeker zouden kunnen herkennen, die informatie bevatte niet de kleding die de schutter zou hebben gedragen en die informatie bevatte evenmin het feit dat het slachtoffer [slachtoffer] was genaamd.

Verzoeker legt uit dat hij gebeld is en dat mensen hem vertellen dat er *iemand* gedood is en dat daarbij de naam [bijnaam] is gevallen: *"Voordat ik weed en hash ging halen werd ik gebeld door een meisje. Zij vertelde dat er iemand was gedood.*

Ze was blij dat ik nog leefde. Zij vertelde dat ene' [BIJNAAM] dit gedaan had."⁴⁵

Het meisje vertelt hem niet dat [slachtoffer] is doodgeschoten, maar dat iemand is doodgeschoten. De naam [slachtoffer] valt verder in die hele verklaring niet een keer, het gaat steeds over *iemand*, de naam van het slachtoffer wordt niet genoemd, er wordt geen signalement gegeven en er worden geen aantallen getuigen genoemd:

"Nadat ik weed en Hash gehaald had belde er weer meisje. Zij vertelde ook weer dat er iemand was gedood. Omdat de naam [bijnaam] werd genoemd werd ik helemaal zenuwachtig. Ik scheet bijna in mijn broek. Ik was zeer vermoeid en ben gaan slapen. Toen ik op bed lag was er weer telefoon. Er belde weer een meisje, hetzelfde meisje dat de eerste 'keer belde. Ze had het weer over de dode op het plein en ik moest van haar daar gaan kijken.....

Later op de avond ben ik naar de politie gegaan, omdat de bellers het over [bijnaam] hadden, die werd gezocht. Ik wilde niet vluchten."

Ook in de daaropvolgende verklaringen vermeldt verzoeker de naam [slachtoffer] niet. Het blijft gaan om 'iemand' die gedood was:

"Ik ben, nadat ik thuis was, ik weet geen tijdstippen, gebeld door [betrokkene 2]. Zij heeft mij twee keer gebeld. Een door [betrokkene 1]. Ook zij heeft mij twee maal gebeld.

[Betrokkene 2] en [betrokkene 1] hebben mij eenmaal gebeld voordat ik naar de koffiешop ging. Beiden hebben me later, op de avond nog weer gebeld. Ze vertelden mij dat er geschoten was en dat er iemand was gedood. Dit was gebeurd met een afgezaagd geweer. Ook vertelden ze mij dat [BIJNAAM] dit gedaan zou hebben."⁴⁶

Gelet op het bovenstaande is de Commissie van mening dat verzoeker in zijn bekende verklaring over kennis beschikte waarvan het onwaarschijnlijk is dat hij die anders dan uit eigen wetenschap heeft verkregen: hij noemde uit zichzelf de naam van het slachtoffer, wist dat er veel getuigen waren die hem konden herkennen en wist welke kleding de schutter droeg. Het dossier en het schrijven van verzoeker bevatten geen aanwijzingen dat verzoeker

⁴⁴ Pag. 146 relaas van onderzoek, verklaring verzoeker d.d. 21 juli 1997 om 12:01 uur.

⁴⁵ Proces-verbaal van verhoor d.d. 21 juli 1997 om 16:56 uur (pag. 149 relaas van onderzoek).

⁴⁶ Proces-verbaal van verhoor d.d. 22 juli 1997 om 17:13 uur (pag. 154 relaas van onderzoek).

die informatie langs andere weg heeft verkregen, bijvoorbeeld door degenen die hem belden en vertelden dat de naam [bijnaam] was gevallen.

Ontbreken forensisch bewijs/ bevindingen inhoud zwarte tas

Op aangeven van de getuige van [getuige 9]⁴⁷ heeft de Technische Recherche in de middag van 20 juli 1997 een zwarte tas met inhoud veilig gesteld op 50 meter van de plek waar het slachtoffer is aangetroffen. De getuige [getuige 10] heeft verklaard dat die tas daar diezelfde ochtend om 11.00 uur nog niet lag.⁴⁸

[Getuige 11] heeft verklaard dat "[bijnaam]" voor de schietpartij in het bezit was van die tas, dat zij er in wilde kijken maar dat "[bijnaam]" haar dat verbod:

"Nadat ik klaar was met telefoneren ben ik naar [bijnaam] toe gelopen. [Bijnaam] stond op mij te wachten bij de Zeeman. Dit is de hoek Mozartlaan/Obrechtstraat bij de geldautomaat van de Rabobank. Terwijl ik bij [bijnaam] kwam zag ik dat er iets aan de hand was. Ik vroeg hem wat er was. Hij zie hierop "niets". Hij zei "wacht op mij". Ik vroeg hem nog om mijn wiet. Hij reageerde hier in het geheel niet op en liep weg (...)

Ik kan niet zeggen hoeveel tijd er tussen het weggaan Van [bijnaam] en het terugkomen heeft gezeten.

Volgens mij kwam hij lopend aan. Hij naderde min in ieder geval, van achter.

[bijnaam] had op dat moment een zwarte tas bij zich. Ik zag dat hij deze tas in de bloembak zette. Op een gegeven moment vroeg ik hem om mijn wiet terug te geven daarbij draaide ik mij om en was van plan om in de tas van [bijnaam] te kijken. Ik zag dat deze tas niet dicht was en dat er iets groens uit stak.

Ik dacht dat het een briefje van 1000 gulden was. Terwijl ik dat groene vast wilde pakken schreeuwde [bijnaam] boos tegen mij "Raak die tas niet aan". Daarna pakte hij de tas en liep weg richting de Beethovenlaan."⁴⁹

Getuige [getuige 8] verklaarde dat de persoon die zich voor de schietpartij bij [getuige 11] vervoegde in het bezit was van een zwarte tas en dat deze persoon [getuige 11] verbod daar in te kijken.⁵⁰

"Op een gegeven moment hoorde ik die man tegen [GETUIGE 11] zeggen: "Niet aanraken". Ik zag toen dat [GETUIGE 11] haar hand op die tas had gelegd. Die man pakte vervolgens¹ die tas direct op, hing hem weer over zijn schouder met die lange band en liep weg".⁵¹

In die tas werd een groene handdoek, een rode plastic zak, een groene plastic zak, kranten, een munitie doosje met zes hagelpatronen en een brief aan [getuige 6] aangetroffen. De Technische Recherche heeft vastgesteld dat zich een dactyloscopisch handpalmspoor van verzoeker bevond op een krant waarin vermoedelijk iets verpakt was geweest.⁵²

⁴⁷ Proces-verbaal van verhoor d.d. 20 juli 1997 om 17:08 uur (pag. 98 relaas van onderzoek).

⁴⁸ Proces-verbaal van verhoor d.d. 25 juli 1997 om 15:00 uur (pag. 102 relaas van onderzoek).

⁴⁹ Proces-verbaal van verhoor d.d. 8 aug 1997 om 13:30 uur (pag. 250 persoonsdossier [getuige 11]).

⁵⁰ Pag. 3 relaas van onderzoek.

⁵¹ Proces-verbaal van verhoor d.d. 5 aug. 1997 (pag. 99 relaas van onderzoek).

⁵² Proces-verbaal technische recherche d.d. 12 augustus 1997 (aanvulling dossier rb-Politie IJssel land – identificatie dactyspoor (kranten).

Verzoeker verklaart op zondag 20 juli 1997 om 23:29 uur:⁵³ *"Ik heb het wapen ergens weggehaald, heb het in een zwarte tas gedaan en ben toen naar het plein gelopen."*

Kortom, de stelling van verzoeker *"dat in deze moordzaak enig technisch bewijs jegens verzoeker in belastende zin ontbreekt"*⁵⁴ wordt naar het oordeel van de Commissie niet door het dossier gedragen.

Conclusie

Naar het oordeel van de Commissie kan nader onderzoek, zoals voorgesteld, redelijkerwijs niet leiden tot een ernstig vermoeden als bedoeld in het tweede lid van artikel 457 Sv. De Commissie acht nader onderzoek langs de lijnen die in het verzoekschrift zijn geschetst niet noodzakelijk omdat zulk onderzoek niet raakt aan de gronden waarop verzoeker is veroordeeld. Ook voor het overige ziet de Commissie geen aanknopingspunten voor zinvol nader onderzoek naar het bestaan van gronden voor herziening van de veroordeling. Nader onderzoek is naar het oordeel van de Commissie dan ook niet noodzakelijk.

Den Haag, 31 mei 2022,

C.P.M. Cleiren,
Voorzitter Adviescommissie afgesloten strafzaken

⁵³ Pag. 143 relaas-verbaal, verklaring verzoeker d.d. 20 juli 1997 om 23:39 uur.

⁵⁴ Pag. 32 van het verzoek.